

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Planhandläggare

@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(5)

2019-04-02

407-807-19

Vattenfall Eldistribution AB

Att. WSP

E-post: @wsp.com

2019-11-29

2018-100106-0009

Samråd enligt 6 kap. miljöbalken avseende nätkoncession för 77 kV-ledning mellan Enköping Östra-Litslena och Litslena-Håtuna, Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län

Redogörelse för ärendet

Vattenfall Eldistribution AB, nedan Vattenfall, ansöker om ny nätkoncession för befintliga 77 kV (nominell spänning) luftledningar, mellan Enköping Östra och Litslena samt mellan Litslena och Håtuna i Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län. Ledningarna är en viktig del i Vattenfall Eldistributions regionnät och överför el inom ett stort område till underliggande nät. Ledningarna är därför av stor betydelse för en fungerande elförsörjning till flera större orter och landsbygden i regionen. Nätägaren har genom WSP översänt samrådsunderlag, daterat 28 januari 2019, för samråd enligt 6 kap. miljöbalken (MB).

Vattenfall har år 1999 ansökt om förlängd nätkoncession för linje för en befintlig kraftledning mellan Enköping och Häggvik. Ärendet har sedan delats upp i åtta delsträckor där föreliggande samrådshandling berör Enköping Östra-Litslena samt Litslena-Håtuna. Den aktuella luftledningssträckningen mellan Enköping Östra-Litslena är ca 9,5 km lång. Luftledningssträckningen mellan Litslena-Håtuna är ca 21 km lång. Länsstyrelsen Uppsala uppskattar att ledningssträckningen i Uppsala län, genom Enköping och Håbo kommun fram till länsgräns, är ungefär 26 km lång.

Aktuella luftledningar och markkabel är befintliga, varför inga markarbeten planeras ske i detta skede. Inom Uppsala län är det endast luftledning.

Enligt Energimarknadsinspektionens kompletteringsförelägganden med diarienummer 2018-100105 och 2018-100106 skall ärendena kompletteras med en komplett miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Inför upprättande av en MKB ska ett samråd enligt miljöbalken genomföras.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen lämnar endast synpunkter på delen som berör kommuner i Uppsala län fram till länsgränsen till Stockholms län, dessa kommuner är Enköpings och Håbo kommun.

Länsstyrelsen har även flera roller i detta ärende. I detta remissvar lämnar Länsstyrelsen även synpunkter kopplat till Länsstyrelsens roll som förvaltare av naturreservatet och som företrädare för markägaren, Naturvårdsverket.

2019-04-02

407-807-19407-
807-19

En anläggning för starkströmsluftledning med en spänning på minst 220 kilovolt och en längd av minst 15 kilometer innebär alltid betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen betraktar även befintlig ledning som en ny ledning varför Länsstyrelsen lämnar följande synpunkter.

Kommunens planer

Översiktsplaner och detaljplaner

Inom Enköpings kommun och Håbo kommun berörs det aktuella ledningsstråket av befintliga detaljplaner.

I Enköpings kommun går ledningssträckningen även förbi utvecklingsområde som kommunen pekat ut i sin fördjupade översiktsplan.

I Håbo kommun pågår en omarbetning av den kommunomfattande översiktsplanen. Den var utställd för samråd 2017 och kommer ställas ut för granskning under våren/sommaren 2019.

Kulturmiljövård

Riksintressen

Den befintliga luftledningen berör två riksintressen för kulturmiljövård (C54 Härkeberga och Litslena, C65 Yttergran–Övergran) samt ett regionalt kulturmiljöområde (Hjälsta-Husby-Sjutolft). Enligt samrådsunderlaget framgår det att eftersom luftledningarna är befintliga och endast berör en små delar av riksintresseområdena bedöms påverkan vara obetydlig.

Länsstyrelsen gör inte samma bedömning som sökande redogör för i samrådsunderlaget, dvs. att påverkan på landskapsbilden och riksintresseområdena för kulturmiljö är obetydliga enbart för att luftledningen är befintlig. Länsstyrelsen anser att påverkan på riksintresseområdena för kulturmiljövården ska lyftas i den MKB som avses att tas fram.

Fornlämningar

Länsstyrelsen har ur kulturmiljösynpunkt ingenting att invända mot att befintlig kraftledning även fortsättningsvis kan vara i bruk. Den skada kraftledningen kan ha förorsakat kulturmiljön är till största del redan skedd då kraftledningen byggdes. I samband med drift och underhåll, i synnerhet röjning av skogsgator, kan dock fortsatt fornlämningar beröras.

Fornlämningar har skydd av kulturmiljölagen (1988:950) och Länsstyrelsen vill understryka att det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Underhållsarbeten, skogs- och slyröjning med tunga maskiner eller motsvarande måste planeras så att skador på fornlämningar kan undvikas.

Vid osäkerhet om vilka åtgärder som är lämpliga kan en förfrågan om fornlämning skickas till Länsstyrelsen med denna blankett:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e51271c/1527172957595/Förfrågan%20om%20fornlämning%20->

2019-04-02

407-807-19407-
807-19

[%C2%A0Markingrepp%20i%20anslutning%20till%20fornlämning%202%20kap%20Kulturmiljölagen.pdf](#)

Om markarbeten måste utföras inom 50 m från fornlämning ska en ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning skickas till Länsstyrelsen med denna blankett:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e51010f/1527171218095/Ansokan%20om%20tillstand%20till%20markingrepp%20i%20eller%20invid%20fornlamning%202%20kap%20kulturmiljolagen.pdf>

Naturvård

Naturresept, Natura 2000-område och fåglar

Den befintliga luftledningen går genom Hjälstavikens naturresept och Natura 2000-område. Området är både utpekade enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Luftledningen passerar över naturtyperna Fuktängar (6410) och Naturligt näringsrika sjöar (3150). Länsstyrelsen noterar att det saknas hänvisning till reservatets beslut och skötselplan och också till områdets Natura 2000 bevarandeplan. Länsstyrelsen anser att det är en brist eftersom det är viktiga dokument som styr vad som kan och får göras i området. För att kunna bedöma om tillstånd enligt 7 kapitlet 28 a § krävs, behöver luftledningens påverkan på naturmiljön i området utredas och bedömas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Hjälstaviken utgör ett av Sveriges viktigaste rastningslokaler vid migration för flera gäsarter, med ca 40 000 migrerande gäss per år. För fågeldirektivet pekas bland annat fågelarterna Vitkindad gås (A045), Fjällgås (A042) Trana (A127) i direktivets bilaga 1 samt Sädgås (A039), Spetsbergsgås (A040), Bläsgås (A041), Grågås (A043) i Hjälstavikens bevarandeplan.

Enligt samrådsunderlaget bedöms Natura 2000-området inte påverkas eftersom området är stort och luftledningen enbart berör en liten del, eftersom luftledningen är befintlig och eftersom det främst är små fågelarter vilka inte påverkas av luftledningen som har rapporterats in i dess närhet i artportalen.

Länsstyrelsen ställer sig inte bakom denna bedömning. Att området är stort är inte ett argument för att det inte påverkas av ledningen. Ledningen påverkar fåglarna dels direkt genom att det kan flyga på den men också indirekt genom att födosök av gäss är ovanligt under ledningen och många vadare undviker att häcka under ledningen på grund av risken att kråkfåglar använder ledningen som utkikspost. Länsstyrelsen anser även att det står felaktigt i samrådshandlingen då det står att det är framförallt stora fåglar som örnar och berguvar som kan påverkas negativt genom att förolyckas av kraftledningar. Länsstyrelsen menar att även gäss, hägrar och tranor är stora nog att de kan nå två linor och därmed få ström i sig.

Länsstyrelsen anser att luftledningens påverkan på dessa arter måste utredas ytterligare i miljökonsekvensbeskrivningen för att kunna bedöma om ledningen riskerar att påverka de enligt fågeldirektivet utpekade fågelarterna i området. Om så är fallet krävs tillstånd enligt 7 kapitlet 28 a § miljöbalken. Flertalet av de utpekade gäsarterna är upptagna på rödlistan, med status från nära hotad (NT) till akut hotad (CR), där bland annat habitatförsämringar vid rastlokaler utgör ett av hoten.

2019-04-02

407-807-19407-
807-19

Länsstyrelsen vill även påpeka att varje del av utpekad naturtyp inom Natura 2000-området är skyddad, dels att frånvaron av de arter som riskerar att påverkas i sig kan indikera negativ påverkan på arterna. I och med den nya koncessionsprövningen aktualiseras frågan om tillstånd enligt 7 kapitlet 28 a § miljöbalken. Enligt artikel 3.1 i Fågeldirektivet har Sverige förbundit sig att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda, bevara och återställa tillräckligt varierande och stora livsmiljöer för samtliga av de aktuella fågelarterna. Det kan bland annat ske i samband med koncessionsprövningar för befintliga luftledningar för att återskapa skadade biotoper. Enligt Artikel 4.2 har Sverige förbundit sig att åtgärder ska vidtas för att säkerställa flyttfåglars rastplatser, särskilt vid våtmarker och i synnerhet vid våtmarker av internationell betydelse. Hjälstavikens internationella betydelse framgår bland annat av att den är utpekad i Våtmarkskonventionen (RAMSAR).

Länsstyrelsen bedömer redan nu med denna bakgrund, att den befintliga luftledningen innebär en betydande miljöpåverkan samt sannolikt behöver tillstånd enligt 7 kapitlet 28 a § miljöbalken. En miljökonsekvensbeskrivning behöver, utöver uppgifterna om luftledningens påverkan på de utpekade habitaterna och fågelarterna i Hjälstavikens Natura 2000-område, även föreslå alternativa dragningar.

Övriga synpunkter på redovisning under naturvård

Tabell 4 i avsnitt 4.3.2 och alla de andra tabellerna av samma typ, bör kompletteras med sträckan inom varje typ av intresse exempelvis sträckan inom naturreservat. I avsnitt 5.2.2 Naturmiljö bör följande mening "...ca 800 ha stora riksintresset för naturvård..." ersättas med "det 800 ha stora naturreservatet och Natura 2000 området Hjälstaviken".

Elektromagnetiska fält

Länsstyrelsen noterar att flertalet av bostadsfastigheterna, som ligger inom ett avstånd av 100 meter från kraftledningen, är belägna i Uppsala län. På sträckan Litslena – Håtuna ligger en fastighet inom endast 10 meters avstånd. Av samrådsunderlaget framgår det att magnetfältsberäkningar kommer att göras för den aktuella ledningssträckan som ett underlag till miljökonsekvensbeskrivningen vilket Länsstyrelsen anser är nödvändigt. Vattenfall bör kartlägga och beskriva de magnetfält som uppstår vid bostadsfastigheter samt även ange vilka åtgärder som planeras för de närmast belägna fastigheterna. Som riktvärde för högsta magnetfält bör Svenska Kraftnäts magnetfältspolicy på 0,4 mikrottesla tillämpas.

I beskrivningen bör det även framgå från vilka avstånd som beräkningarna är utförda. Om det till exempel är från ledningen i luften till tomtgräns eller om det är ledningen i luften till fasad.

Markföroreningar

Det finns ett antal misstänka och bekräftade markföroreningar längs med hela linjesträckningen. Mellan Litslena–Håtuna finns en ett område som är klassad som ett område med mycket stor risk för att området innehåller markföroreningar.

2019-04-02

407-807-19407-
807-19

Enligt uppgifter i samrådsunderlaget kommer inga anläggningsarbeten att utföras då ledningen är befintlig. Länsstyrelsen vill ändå lyfta frågan att i samband med underhållsarbeten bör det finnas en plan för hur markföroreningar som berörs ska hanteras för att inte föroreningar ska spridas. Länsstyrelsen anser att i samband med underhåll eller utbyte av stolpar och fundament av impregnerat trä ska dessa hanteras på ett sätt så att inte föroreningar sprids.

Friluftsliv och landskapsbild

Hjälstavikens naturreservat är ett av länets mest besökta naturreservat. Varje år är det ca 50 000 besökare. Befintlig luftledning passerar intill Parnassen som är en av Hjälstavikens mest besökta platser. Möjligheterna till friluftsliv i Hjälstaviken är stora men mycket av friluftslivet sker just i anslutning till ledningen i naturreservatet.

Utsikten ifrån Parnassens utsiktspunkt är kraftigt störd av ledningen. Alla som går på spången mellan Parnassen och Kvarnberget passerar under ledningen och stolparna står i den betade strandängen. Ledningen förhindrar inte friluftslivet i sig men den påverkar upplevelsen av det Hjälstaviken har att erbjuda.

Länsstyrelsen anser att påverkan på landskapsbilden bör tas med i MKB:n och i den fortsatta bedömningen.

Uppllysning

Då ledningen går genom två län och den största delen av ledningen går genom Uppsala län är det Länsstyrelsen i Uppsalas län som beslutar om betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen beslutar om ledningen kan antas medföra betydande miljöpåverkan efter att ni har skickat en begäran om detta tillsammans med en samrådsredogörelse.

Deltagare

Chef plan- och bostadsenheten har beslutat i detta ärende.
Planhandläggare har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har
också miljöhandläggare , naturvårdshandläggare ,
naturvårdshandläggare och antikvarie
medverkat.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Kopia till:

Enköping kommun
Håbo kommun
Länsstyrelsen i Stockholms län

Yttrande över ansökan om nätkoncession för befintlig linje 77 kv luftledning mellan Litslena och Håtuna i Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län

Ärendet

Vattenfall Eldistribution AB, nedan Vattenfall, har genom WSP, till Länsstyrelsen i Stockholms län, nedan Länsstyrelsen Stockholm, för samråd enligt 6 kap miljöbalken översänt ett samrådsunderlag, daterat i januari 2019, gällande förlängning av nätkoncession för 77 kV-ledning i kommunerna Enköping, Håbo och Upplands-Bro.

Vattenfall har ansökt om ny nätkoncession för linje (tillstånd) för befintliga 77 kV luftledningar mellan Enköping Östra-Litslena och Litslena-Håtuna i Enköping, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län. Sökanden har år 1999 ansökt om förlängd nätkoncession för linje för en befintlig kraftledning mellan Enköping och Häggvik. Ärendet har sedan delats upp i åtta delsträckor där föreliggande samrådshandling berör Enköping Östra-Litslena samt Litslena-Håtuna. Den aktuella luftledningssträckningen mellan Enköping Östra-Litslena är ca 9,5 km lång. Luftledningssträckningen mellan Litslena-Håtuna är ca 21 km lång. Länsstyrelsen Stockholm uppskattar att ledningssträckningen i Stockholms län, Upplands-Bro kommun, är ungefär 4 km lång.

Enligt Energimarknadsinspektionens kompletteringsförelägganden med diarienummer 2018-100105 och 2018-100106 skall ärendena kompletteras med en komplett miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Inför upprättande av en MKB ska ett samråd enligt miljöbalken genomföras.

Upplysning

Länsstyrelsen beslutar särskilt om ledningen kan antas medföra betydande miljöpåverkan efter att ni har skickat en begäran om detta med en samrådsredogörelse. Då ledningen går genom två län och den största delen av ledningen går genom Uppsala län blir det Länsstyrelsen i Uppsalas län som beslutar om betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen Stockholm lämnar detta samrådsyttrande med reservation för att i beslut om betydande miljöpåverkan också ta tillvara eventuella synpunkter som

YTTRANDEDatum
2019-02-20/2019-02-20Beteckning
407-4307-2019

inkommer i samrådet från andra statliga myndigheter såsom Trafikverket, Försvarsmakten och Swedavia.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen Stockholm lämnar yttrande över den del av ledningen som går genom kommuner i Stockholms län, vilken är Upplands-Bro kommun.

Fornlämningar

Länsstyrelsen har inget att erinra ur fornlämningsynpunkt angående ansökan om nätkoncession för befintlig luftledning, men anser att texten om miljöeffekter med avseende på fornlämningar (kap 5.1.2 Kulturmiljö, s. 30) behöver förtydligas så att det framgår vad skyddet för fornlämningar enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950), KML, innebär. Enligt 2 kap 6 § är det förbjudet att utan tillstånd enligt detta kapitel rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Dvs., skador på fornlämningar ska undvikas, fornlämningar får t ex inte köras över eller täckas över med ris eller virke. Skador på kulturmiljön, bl. a övriga kulturhistoriska lämningar som inte skyddas av 2 kap KML, ska undvikas och begränsas enligt 1 kap KML.

Riksintresse kulturmiljövården

Ledningen berör mindre del av riksintresset Håtuna-Håbo-Tibble (AB 35) och utgår från befintlig ledning. Även om detta sannolikt bör innebära obetydlig förändring av hur riksintressets värdebärande uttryck påverkas, d.v.s. det öppna jordbrukslandskapet och dess bebyggelse, kan Länsstyrelsen inte se att det gjorts en bedömning av stockholmsdelen på samma sätt som det gjort för grannlänets riksintressen.

Naturvärden

Enligt Artportalen finns inga fynd av rödlistade arter i nära anslutning till aktuell ledning.

Vid underhåll av ledningen bör följande försiktighetsmått vidtas. Vid passage förbi vattendrag och diken får inga arbeten ske i vattenområdet. Där ledningen korsar bäckar får endast de träd som hotar ledningen tas ner. Träd inom eventuella forsområden i åar och bäckar får inte tas ner alls utan beskärs om de hotar ledningen. Körskador i terräng ska undvikas genom att arbetet utförs under perioder på året då marken har hög bärighet. Detta gäller i synnerhet våtmarker, betesmarker och stränder. Vid särskilt känsliga områden ska markskonare användas. Eventuella grova lövträd ska beskäras eller topphuggas i stället för att tas ner. Avverkningsavfall får inte läggas i vatten eller på skyddade småbiotoper som åkerholmar, odlingsrösen m.fl. I betesmarker ska avverkningsavfallet samlas ihop i högar, som helst transporteras bort.

YTTRANDE

Datum

2019-02-20/2019-02-20

Beteckning

407-4307-2019

Elektromagnetiska fält

Enligt Vattenfall finns det 18 stycken bostadshus som ligger inom 100 meter från aktuell luftledning. Bostaden som ligger närmast ledningen har ett avstånd på 10 meter. Som ett underlag till miljökonsekvensbeskrivningen kommer magnetfältsberäkningar att göras för den aktuella ledningssträckan.

Under 2001 utfördes en granskning av de epidemiologiska forskningsrapporter som fanns inom aktuellt ämne och resultatet från denna granskning tyder på att man kan se en viss ökning av leukemirisker hos befolkningsgrupper som exponeras för magnetiska fält på 0,4 mikrotlesla. Dock är det vetenskapliga underlaget fortfarande inte tillräckligt för att kunna sätta ett gränsvärde.

Länsstyrelsen anser att noggranna beräkningar bör utföras och beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen. I beskrivningen bör det även framgå från vilka avstånd som beräkningarna är utförda. Om det till exempel är från ledningen i luften till tomtgräns eller om det är ledningen i luften till fasad.

Markföroreningar

Länsstyrelsen har kännedom om ett antal misstänkta och bekräftade förorenade områden i närheten av aktuell linjesträckning, det närmaste området ca 330 meter från nuvarande linjesträckning. Skulle nya föroreningar upptäckas, ska dessa rapporteras till tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen anser att det inför eventuella arbeten (underhållsarbeten eller liknande) behöver finnas en plan för hur eventuella markföroreningar ska hanteras för att inte riskera att förvärra en föroreningssituation. I samband med reparation, underhåll eller byten av stolpar och fundament (syll) av impregnerat trä ska dessa hanteras på ett sätt som innebär att föroreningar inte sprids.

Det bör även planeras för hur eventuellt uppkomna förorenade massor ska omhändertas.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av planhandläggare

Kopia: SBk

MNv , Map , Map

Från: @enkoping.se>
Skickat: den 4 februari 2019 10:56
Till:
Ämne: Skriftligt samråd nätkoncession luftledning Enköping Östra-Litslena/Litslena-Håtuna (ärende 2019-350)

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Slutfört

Hej WSP!

Miljöavdelningen har granskat samrådsunderlaget.

Vi har inga synpunkter på ansökan annat än att vi önskar säkerställa att Strålsäkerhetsmyndigheten, som har bättre kunskaper inom området, har givits möjlighet att lämna synpunkter.

Med vänliga hälsningar

Miljöinspektör

@enkoping.se

Miljö- och byggnadsförvaltningen
Kungsgatan 23
745 80 Enköping

Växel: 0171 - 62 50 00

Webbplats: www.enkoping.se

Hantering av personuppgifter

Vill du veta hur kommunen hanterar dina personuppgifter och vilka rättigheter du har kan du läsa mer på www.enkoping.se/personuppgifter. Om du vill ha mer information just om vår nämnds personuppgiftshantering kan du kontakta oss på miljoavdelningen@enkoping.se eller växel 0171-62 50 00.

2019-11-29

2018-100106-0009

Yttrande

Samråd enligt 6 kap. miljöbalken avseende nätkoncession för befintlig 77kV luftledning Enköping Östra – Litslena och Litslena-Håtuna.

Ärendet

Vattenfall ansöker om nu nätkoncession för befintlig 77 kV luftledning.
Inför upprättande av MKB genomförs ett samråd enligt miljöbalken.

Enköpings kommuns synpunkter

Enköpings kommun har tagit del av ärendet och lämnar synpunkter på den del av ledningen som berör Enköpings kommuns geografi.

Vi noterar att det rör sig om en sedan länge etablerad kraftledning i befintlig sträckning. Förutsättningarna för luftledningens närområden har dock förändrats i stor utsträckning sedan ledningen ursprungligen uppfördes. Kommunen vill därför framföra ett antal planeringsförutsättningar och önskemål inför fortsatt hantering av ärendet.

Kraftledningens sträckning inom planlagd mark

Kraftledningen berör två områden som i fördjupad översiktsplan för Enköpings stad föreslås som verksamhetsområde. Den fördjupade översiktsplanen anger dock inga specifika riktlinjer för hur framtida utveckling av verksamhetsområdet skall förhålla sig till den aktuella kraftledningen. Den generella inriktningen är dock att: "Kommunen förordar att större kraftledningar markförläggs eller flyttas där det är tekniskt lämpligt eller ekonomiskt rimligt."

Vid framtida planläggning kommer breda skyddszoner kring kraftledningen att begränsa möjligheten till utveckling av verksamheter.

Luftledningarna innebär alltså omfattande begränsningar i möjligheten att utveckla verksamhetsområdena. Den planlagda marken är i privat ägo och frågan om eventuell framtida nedgrävning av ledningen är inte en kommunal fråga. Fullständiga bestämmelser om vad som får göras där kraftledningen är/förblir luftburen återfinns i gällande ledningsrättsavtal.

Kraftledningens sträckning inom Hjälstavikens naturreservat och Natura 2000-område

Längre österut, väster om kommungränsen till Håbo kommun löper kraftledningen genom Hjälstavikens naturreservat. Naturreservatet är dessutom Natura 2000-område. Hjälstavikens fågelliv är välkänt, både för sina stora mängder rastande flyttfåglar liksom för ett individ- och artrikt fågelliv under häckningssäsong.

Kraftledningen passerar omedelbart intill en av de mest välbesökta delarna av Hjälstavikens naturreservat, omedelbart norr om Parnassen och över den spång som förbinder Parnassen med Kvarnberget.

Hjälstaviken har mycket stora naturvärden och lika stora värden friluftsliv och turism. Enköpings kommun efterlyser en redovisning där kraftledningen ges en alternativ passage av Hjälstavikens södra delar, den våtmark som passeras av kraftledningen från strax nordväst om

Parnassen vidare österut tills att kraftledningen fortsätter in i skogsmarken i Håbo kommun, vid Jungfrulunden.

På grund av omgivningarnas höga natur- och kulturmiljövärden kan en alternativ luftledningsdragning visa sig vara orimlig. Detta på grund av andra höga värden såsom kulturmiljö- och landskapsbildsvärden och därmed alltför stora kostnader vid ett alternativ med mycket lång omdragning av en luftburen ledning.

Enköpings kommun menar därför att Vattenfall i kommande MKB behöver redovisa alternativ där berörd delsträcka av kraftledningen markförläggs vid passagen genom Hjalstavikens naturreservat.

För utvecklad beskrivning av Enköpings kommuns ställningstagande hänvisas till länsstyrelsen i Uppsala län och deras yttrande i ärendet. Enköpings kommun har tagit del av länsstyrelsens yttrande och bedömer att yttrandet överensstämmer med kommunens egna bedömningar.

Kommunens handläggning av ärendet

Plan- och utvecklingsavdelningen på Samhällsbyggnadsförvaltningen har handlagt ärendet. Kommunekolog har sammanfattat kommunens synpunkter. Ärendet har handlagts tillsammans med Strategiska samhällsplanerare och samt med planarkitekt .

2019-04-01

Chef, Övergripande samhällsplanering
Samhällsbyggnadskontoret/KS

@upplands-bro.se

Datum
2019-03-11

Vår beteckning
KS 19/0072

Er beteckning

@wsp.com

Vattenfall Eldistribution AB

Svar med anledning av samråd inför ansökan om nätkoncession i Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län.

Upplands-Bro kommun har tagit del av underlaget inför ansökan om ny nätkoncession för befintliga 77 kV (nominell spänning) luftledningar, mellan Enköping Östra och Litslena samt mellan Litslena och Håtuna i Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län.

Utgångspunkten är att aktuella luftledningar och markkabel är befintliga, varför inga markarbeten kommer ske.

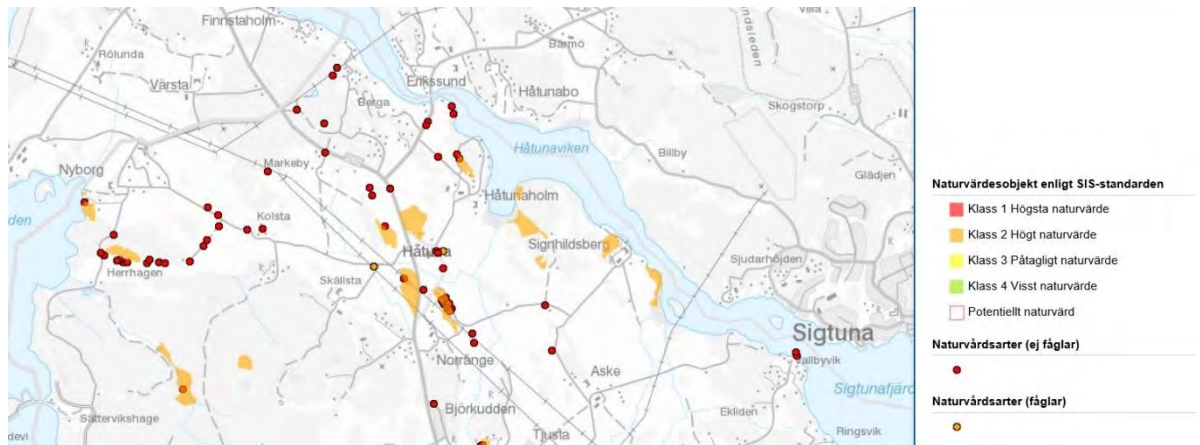
Vi vill i detta skede uppmärksamma er på att:

1. det i samrådshandlingen under punkt 4.2.2 Litslena-Håtuna (sidan 14) helt saknas information om de utpekanden som görs i Upplands-Bro kommuns gällande fördjupade översiktsplan för Landsbygden, FÖP 2016, som antogs i juni 2017.

Ni hittar de aktuella översiktsplanedokumenterna inklusive FÖP 2016 i sin helhet på kommunens webbplats: <https://www.upplands-bro.se/bo-bygga--miljo/stadsplanering-och-byggprojekt/overgripande-planering/fordjupad-oversiktsplan-for-landsbygden.html>

Se framför allt FÖP 2016 sidan 39 och 47 för utpekanden i kartorna om arella näringar och bebyggelseutveckling. https://www.upplands-bro.se/download/18.652b681e15d0654cf34723be/1500037441075/Landsbygdsplan_F%C3%96P2016.pdf

2. Upplands-Bro Kommuns övergripande naturvärdesinventering visar andra naturvärdesbedömningar än de som redovisas i samrådshandlingen. Se vidare bildutdrag ur våra kartlager nedan. Det går bra att återkomma till oss för kompletterande underlag om ni önskar detta.

Detta är ett svar från tjänstemannaorganisationen och ärendet kommer inte hanteras politiskt, däremot informerar vi kommunstyrelsens ordförande om detta svar.

Samhällsbyggnadskontoret

Med vänlig hälsning,

Samhällsbyggnadschef

2019-11-29

2018-100106-0009

Från: @trafikverket.se
Skickat: den 22 februari 2019 09:48
Till:
Kopia: @trafikverket.se
Ämne: Samråd för ny nätkoncession mellan Enköping Östra, Litslena och Håtuna.

Trafikverkets dnr: TRV 2019/14243

Samråd enligt miljöbalken gällande ny nätkoncession för befintliga 77kV (nominell spänning) luftledningar, mellan Enköping Östra och Litslena samt mellan Litslena och Håtuna i Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län

Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) ansöker om nätkoncession för linje för befintlig 77 kV luftledning mellan Enköping Östra-Litslena samt befintlig 77 kV luftledning mellan Litslena-Håtuna, Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län.

Trafikverket region Stockholm och region Öst har tagit del av förslaget och yttrar sig i egenskap som ansvarig för transportslagsövergripande och långsiktig planering av det samlade transportsystemet i regionen.

Trafikverket har inget att invända mot att tillstånd ges i ärendet.

Riksintressen

Riksintressen för anläggningar för kommunikationer ska enligt 3 kap 8 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningar. Befintligt ledningsstråk för kraftledning berör av Trafikverket utpekade riksintressen för kommunikationer. Dessa är Mälarbanan, E18, väg 55, väg 269. Trafikverket saknar en bedömning av påverkan på Mälarbanan och väg 269.

Väg 55

Kraftledningar som går längs med väg 55 kan komma att påverkas av framtida breddning och mötesseparering. Arbetet med vägplanen pågår mellan 2018-2020. I dagsläget kan Trafikverket inte meddela huruvida kraftledning berörs av detta arbete.

Tillstånd för ledningsdragning

Trafikverket vill uppmärksamma att det krävs tillstånd för arbeten inom vägområdet utmed allmän väg, liksom för att placera en ledning inom vägområdet, både längsmed och tvärs statlig väg. Tillstånd krävs även för att beträda järnvägsfastighet. För att dra ny ledning inom Trafikverkets mark eller kors järnväg, krävs avtal med Trafikverket. Mer information kring detta finns på Trafikverkets hemsida: <http://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/tillstand/ansok-om-ledningsarenden/>

Övrigt

Om förändringar eller arbete skulle ske på befintlig ledning ställer sig Trafikverket positivt till att stolpar förflyttas från vägområdet motsvarande stolpens totalhöjd.

För Trafikverket

I beredning av ärendet har följande tjänstemän deltagit

- Samhällsplanerare Region Stockholm
- Samhällsplanerare Region Öst

2019-11-29

2018-100106-0009

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
WSP,

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV PROD RPE INFRA FYSPLAN,
@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

**Yttrande avseende Samråd 6 kap. miljöbalken, ny
nätkoncession 77 V luftledningar, Enköping Östra-Litslena
m.m., Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner,
Uppsala och Stockholms län**

Försvarsmakten har inget att erinra i ovanstående ärende, under förutsättning att
existerande stolphöjder inkl. ledningarnas höjd inte överstigs vid eventuell
ombyggnation.

För frågor i ärendet, kontakta handläggaren enligt ovan.

Chef Sektionen för fysisk planering, Infrastrukturavdelningen

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

(JWE)

Postadress
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se/hkv

Sändlista

WSP via

@wsp.com

För kännedomFMV AL Led Nät
Flygstaben

tillstandsarende.trv@fmv.se

WSP Environmental
@wsp.com
Box 13033
402 51 GÖTEBORG

Yttrande

Vårt datum: 2019-02-25
Er referens:
Diarienum: SSM2019-968
Dokumentnr: SSM2019-968-3
Handläggare:
Telefon:

Remiss inför ansökan om nätkoncession i Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner, Uppsala och Stockholms län

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har tagit del av ovan rubricerade remiss och önskar lämna följande synpunkter och information.

Synpunkter: SSM anser att magnetfältsnivåer bör redovisas för bostäder och andra platser där barn vistas varaktigt och förhöjda fält kan förväntas på grund av exempelvis kraftledningar. För en 77 kV-luftledning bör magnetfältsnivån redovisas på upp till ca 80 meters avstånd från ledningen vid boendemiljöer och motsv. Det är sedan miljöbalken som ska beaktas då bedömning görs om olika alternativ och eventuellt behov av exponeringsbegränsande åtgärder. Folkhälsomyndigheten är tillsynsvägledande när det gäller miljöbalken eftersom det i det här fallet avser miljöfarlig verksamhet som inte omfattas av tillståndsplikt enligt strålskyddslagen.

I samrådsunderlaget i sektion 5.1.3 framgår att sökanden har för avsikt att tillämpa myndigheternas säkerhetsföreskrifter, allmänna råd och försiktighetsprinciper. Detta är givetvis bra men det tål att återigen påpekas att det är miljöbalkens försiktighetsprincip som gäller när slutlig bedömning om bästa alternativ görs.

Information: Den elektromagnetiska strålmiljön kan påverkas kring kraftledningar och transformatorstationer. Elektriska fält avskärmas bra av vegetation och byggnadsmaterial och därför orsakar inte yttre källor några betydande sådana fält inomhus. Magnetfält avskärmas däremot inte på samma sätt och därför kan yttre källor signifikant höja magnetfältsnivån inomhus.

SSMFS 2008:18 anger referensvärden för elektromagnetiska fält. Referensvärdet för magnetfält för den systemfrekvens som används i Sverige, 50 Hz, är 100 mikrotlesla. Referensvärdena är satta för att med marginal skydda mot alla säkerställda hälsorisker, i det här fallet nerv- och muskelpåverkan.

Det finns en vetenskapligt grundad misstanke om förhöjd risk för barnleukemi för barn som exponeras varaktigt för lågfrekventa magnetfält. Bakgrunden är att epidemiologiska studier observerat en genomsnittlig fördubblad incidens för barnleukemi för grupper som exponerats för 0,4 µT eller högre i medelvärde

jämfört med de som exponerats för 0,1 μT eller lägre. Det observerade sambandet gäller för barn som har varit exponerade för magnetfält med frekvenserna 50 eller 60 Hz. Sambandet är dock för svagt för att med säkerhet påvisa ett orsakssamband. Det har inte heller gått att finna något robust stöd från djur- eller cellstudier för ett samband. WHO:s cancerforskningsgrupp IARC har därför klassat lågfrekventa magnetfält som möjligen cancerframkallande.

SSM bedömer utifrån egna mätningar att ungefär hälften av landets bostäder förväntas ha magnetfält som i årsmedelvärde understiger 0,05 μT och ungefär 95 % av landets bostäder förväntas ha magnetfält som i årsmedelvärde understiger 0,2 μT .

Vid kommunikation med SSM i rubricerat ärende ska referens anges, dvs. SSM:s diarienummer och namn på ansvarig handläggare.

I detta ärende har avdelningschefen _____ beslutat. Utredaren _____ har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen _____ deltagit.

Detta yttrande expedieras utan underskrift.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

2018-100106-0009
2019-11-29

Yttrande avseende samråd angående Ansökan om nätkoncession för befintliga nätledningar i Enköpings- och Håbo och Upplands Bro kommuner

Håbo Naturskyddsförening har tagit del av samrådshandlingarna och önskar framför följande synpunkter.

Vår utgångspunkt är att landets elnätsägare skall gå över från luft- till markledningar. Regionledningar har fram tills nu nästintill uteslutande byggts som luftledningar med hänvisning till att luftledningar är en billigare teknik. Om man väger in kostnader för vegetationsröjning (ca. 1 gång/8 år) och risk för strömavbrott vid svåra stormar/orkaner eller snörika vintrar så är absolut markledning ett ekonomiskt hållbart alternativ på längre sikt för nätägaren. När lokalnätet återuppbyggdes efter stormen Gudrun så gjorde nätägaren en storsatsning på markkabel istället för oisolerade luftledningar. Ytterligare ett argument för övergång från oisolerade luftledningar till markkabel är att service och underhåll av nätet blir betydligt enklare att utföra. Vidare så har vi problemet med bildningen av elektromagnetiska fält kring oisolerade luftledningar. Detta gör att elöverkänsliga personer inte kan bo och vistas i närheten av kraftledningar. Den 77kV ledning som går från Enköping och vidare mot Håtuna går igenom ett av Mälardalens värdefullaste rast – och häckningsområden för fåglar, Hjälstaviken, vilket klassas som naturreservat och Natura 2000-område.

Risken finns att havsörnar och andra stora fåglar som flyger nära ledningen kan få ström i sig eftersom deras vingspann är stort. Luftledningen bärs upp av kreosotimpregnerade portalstolpar av trä som år efter år lakar ut kreosot. Även om samrådshandlingarna bedömer att föroreningarna håller sig nära stolparna då de binds till organiskt material och att urlakningen minskar med tiden så borde dessa stolpar avlägsnas så snart som möjligt, anser vi. Detta borde vara ytterligare ett argument för övergång från oisolerade luftledningar till markkabel.

På styrelsens uppdrag

Ordförande i Håbo Naturskyddsförening
Domarevägen 1,
746 52 BÅLSTA

Skrivelse nr	Yttrande i fulltext	Datum
1.	Vi är positiva till nedgrävning av elledning om kabelsträckningen inte går över tomtmark utan grävs ner i vägen istället.	2019-02-05
2.	Hammarsudds Tomtägarförening, HTF, har fått inbjudan till samråd. Vi berörs inte direkt av luftledningarna och har inga invändningar. Föreningen är positiv till alla åtgärder som kan säkra elförsörjningen i området.	2019-02-07
3.	<p>Vi strider emot en ny luftburen elledning Litslena-Håtuna. Det finns redan flera stycken luftburna elledningar som passerar nära oss och vid Håtuna.</p> <p>Det är verkligen att förstöra den finna naturen i detta område samt onödigt, jobba på dom ledningar som redan finns.</p> <p>Vi hoppas ni överväger era beslut, ingen ny elledning Litslena-Håtuna!!!</p>	2019-02-11
4.	<p>I Samrådshandlingen är avstånd till närmaste hus felaktigt för . Avstånd angivet till 10 meter, verkligt avstånd är 8 meter. Hur är Avstånden uppmätta? Hur korrekta är övriga angivna avstånd?</p> <p>Elektromagnetiska Fält När det vetenskapliga underlaget inte är tillräckligt gediget skall sökanden följa en försiktighetsprincip. En kraftledning som går tvärs igenom byns samlade bebyggelse är inte försiktighetsprincip. Vi har fått övriga luftledningar i byn nedgrävda det senaste året.</p> <p>Naturmiljö Stora fåglar (Havsörn samt större vadarfåglar) finns i området kring Hjälstaviken, vilka kan påverkas negativt.</p> <p>Närmaste bostad beläget på 8 meters avstånd ej 10 Mot bakgrund av tidigare erfarenheter? Vilka är dom nuvarande erfarenheterna gällande magnetfält, det är mot dessa man skall bedöma.</p> <p>Enligt Elsäkerhetsverkets «byggnader nära kraftledningar» skall avståndet mellan kraftledning över 55kV och parkeringsplatser vara 10 m Naturvårdsverkets besöksparkering vid hjälstavikens Naturresevat ligger närmare.</p> <p>Magnetfält: eftersom vikten av problem med magnetfält från kraftledningar är helt annan nu än när krafledningen anlades, bör kraftfält mätas eller beräknas och redovisas i underlaget för samråd.</p>	2019-02-13

<p>5.</p>	<p>Jag är sakägare i denna process genom min fastighet</p> <p>Samrådsbeskrivningen är bra men slutsatserna svaga och avspeglar inte den neutralitet som konsulten bör ha i denna typ av process utan speglar beställaren syfte, billigaste och enklaste lösningen utan hänsyn till lång eller kortsiktiga miljöeffekter.</p> <p>Den 77kV ledning som går från Enköping genom Hjälstavikens naturreservat och vidare mot Håtuna ska nu provas igen för tillstånd. Det ser ut som om man vill behålla de gamla kreosotimpregnerade stolparna från 1934 med oisolerade starkströmsledningar utan förändring. I rapporten skriver ni om risker för havsörnar och andra stora fåglar som kan få ström i sig eftersom deras vingspann är stort. Eran egen beskrivning borde ge slutsatsen att ledningen borde markförläggas istället. En del uppgifter ni tagit från artdatabanken om vilka fågelarter som finns kanske skulle dubbelkollas, hör har ni mer arbete att göra och Naturskyddsföreningen i Enköping genom kan säkert vara behjälplig med fakta koll som den fågelexpert han är och som ofta guidar i naturreservatet.</p> <p>Jag anser att om man nu ska få ny rätt att överföra ström under 40 år eller längre borde man investera i markledningar, åtminstone sträckan genom naturreservatet. Det kanske är ekonomiskt ohållbart att förlägga hela ledningssträckan i mark men en avvägning av miljönytta och samhällsnytta/ekonomi borde en nedläggning i naturreservatet eller runt detta vara försvarbart. Ni behöver redovisa alternativ och kostnadsanalyser med LCA perspektiv för att kunna göra kloka slutsatser.</p> <p>Slutsatsen är att befintliga kreosotstolpar som står på land och i vatten inom naturreservatet byts mot markförlagd kabel och även samma slutsats för att inte Havsörn, Kungsörn och andra fåglar med stort vingspann ska riskera att avlida av strömstötar enligt er egen beskrivning.</p>	<p>2019-02-24</p>
<p>6.</p>	<p>För VafabMiljö kommunförbund är det angeläget att elförsörjningen till Annelunds avfallsanläggning säkerställs.</p>	<p>2019-03-07</p>

UPPDRAGSNAMN
Litslena-Håtuna 2018-100106

UPPDRAGSNUMMER
10269471

FÖRFATTARE

DATUM
2019-04-09

INKOMNA YTTRANDEN

Samfaktureringsuppdrag	Vattenfall Eldistribution - mitt
Uppdragsnummer	10269471
Uppdragsnamn	Litslena-Håtuna 2018-100106
Berörd kommun	Enköping, Håbo och Upplands-Bro
Berört län	Uppsala och Stockholm
Uppdragsansvarig	[REDACTED]
Utredare	[REDACTED]

Kontaktuppgifter WSP

Namn	Telefonnummer	E-post	Roll
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]@wsp.com	Uppdragsansvarig
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]@wsp.com	Utredare

WSP Environmental Sverige
402 51 Göteborg
Besök: Ullevigatan 19

T: +46 10 7225000
WSP Sverige AB
Org. nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

Sammanställning av inkomna yttranden

Enköpings, Håbo och Upplands-Bro kommuner och Länsstyrelsen i Uppsala län och Stockholms län

Myndighet	Sammanfattning av yttrande	Kommentar/länk	Inkom [datum]
Länsstyrelsen i Stockholms län	<p>Länsstyrelsen har inget att erinra ur fornlämnings synpunkt angående ansökan om nätkoncession för befintlig luftledning, men anser att texten om miljöeffekter med avseende på fornlämningar behöver förtydligas så att det framgår vad skyddet för fornlämningar enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950), KML, innebär.</p> <p>Länsstyrelsen önskar en bedömning av hur ledningen påverkar riksintresset Håtuna-Håbo-Tibble (AB 35).</p> <p>Länsstyrelsen beskriver de försiktighetsmått som bör vidtas vid underhåll av ledningen.</p> <p>Länsstyrelsen anser att noggranna magnetfältsberäkningar bör utföras och beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen. I beskrivningen bör det även framgå från vilka avstånd som beräkningarna är utförda. Om det till exempel är från ledningen i luften till tomtgräns eller om det är ledningen i luften till fasad.</p>	<p>Påverkan på kulturmiljö och fornminnen kommer att redovisas och bedömas i kommande MKB.</p> <p>Skyddsåtgärder som kommer vidtas redovisas i MKB:n.</p> <p>Magnetfältsberäkningar kommer att genomföras som en del i arbetet med kommande MKB.</p> <p>I övrigt har Sökanden tagit del av länsstyrelsen yttrande.</p>	2019-02-20
Länsstyrelsen i Uppsala län	<p><i>Kulturmiljövård</i></p> <p>Länsstyrelsen gör inte samma bedömning som sökande redogör för i samrådsunderlaget, dvs. att påverkan på landskapsbilden och riksintresseområdena för kulturmiljö är obetydliga enbart för att luftledningen är befintlig. Länsstyrelsen anser att påverkan på riksintresseområden för kulturmiljövårderna ska lyftas i den MKB som avses att tas fram.</p> <p><i>Naturvård</i></p> <p>Länsstyrelsen bedömer redan nu att den befintliga luftledningen innebär en betydande miljöpåverkan samt sannolikt behöver tillstånd enligt 7 kapitlet 28 a § miljöbalken. En miljökonsekvensbeskrivning behöver,</p>	<p>Påverkan på kulturmiljön och riksintresseområden för kulturmiljö samt landskapsbilden kommer att redovisas och bedömas i kommande MKB.</p> <p>Påverkan på naturmiljön i Hjälvastavikens naturreservat och Natura 2000-område samt påverkan på fåglar kommer att redovisas och bedömas i MKB:n.</p> <p>Magnetfältsberäkningar samt beräkningsmetoder och eventuella skyddsåtgärder kommer att redovisas i MKB:n.</p> <p>I övrigt har Sökanden tagit del av länsstyrelsen yttrande.</p>	2019-04-02

	<p>utöver uppgifterna om luftledningens påverkan på de utpekade habitaten och fågelarterna i Hjälstavikens Natura 2000-område, även föreslå alternativa dragningar.</p> <p><i>Elektromagnetiska fält</i> Vattenfall bör kartlägga och beskriva de magnetfält som uppstår vid bostadsfastigheter samt även ange vilka åtgärder som planeras för de närmast belägna fastigheterna. Som riktvärde för högsta magnetfält bör Svenska Kraftnäts magnetfältspolicy på 0,4 mikrotesla tillämpas. I beskrivningen bör det även framgå från vilka avstånd som beräkningarna är utförda. Om det till exempel är från ledningen i luften till tomtgräns eller om det är ledningen i luften till fasad.</p> <p><i>Friluftsliv och landskapsbild</i> Länsstyrelsen anser att påverkan på landskapsbilden bör tas med i MKB:n och i den fortsatta bedömningen.</p>		
Enköpings kommun, Miljöavdelningen	Vi har inga synpunkter på ansökan annat än att vi önskar säkerställa att Strålsäkerhetsmyndigheten, som har bättre kunskaper inom området, har givits möjlighet att lämna synpunkter.	WSP har på Enköpings kommuns begäran skickat samrådsinbjudan och samrådsunderlaget till Strålsäkerhetsmyndigheten.	2019-02-04
Enköpings kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen	<p>Kraftledningen berör två områden som i fördjupad översiktsplan för Enköpings stad föreslås som verksamhetsområde. Den fördjupade översiktsplanen anger dock inga specifika riktlinjer för hur framtida utveckling av verksamhetsområdet skall förhålla sig till den aktuella kraftledningen. Den generella inriktningen är dock att: "Kommunen förordar att större kraftledningar markförläggs eller flyttas där det är tekniskt lämpligt eller ekonomiskt rimligt." Vid framtida planläggning kommer breda skyddszoner kring kraftledningen att begränsa möjligheten till utveckling av verksamheter.</p> <p>Kraftledningen löper genom Hjälstavikens naturreservat och Natura 2000-område. Hjälstavikens fågelliv är välkänt, både för sina stora mängder rastande flyttfåglar liksom för ett individ- och artrikt fågelliv under häckningssäsong. Hjälstaviken har mycket stora naturvärden och lika stora</p>	<p>Påverkan på kommunens planer kommer att redovisas och bedömas i kommande MKB.</p> <p>Påverkan på naturmiljön och fågellivet samt friluftslivet och landskapsbilden i Hjälstavikens naturreservat och Natura 2000-område kommer att redovisas och bedömas i MKB:n.</p> <p>I övrigt har Sökanden tagit del av kommunens kommentarer.</p>	2019-04-01

	<p>värden friluftsliv och turism. Enköpings kommun efterlyser en redovisning där kraftledningen ges en alternativ passage (som markkabel).</p> <p>För utvecklad beskrivning av Enköpings kommuns ställningstagande hänvisas till länsstyrelsen i Uppsala län och deras yttrande i ärendet. Enköpings kommun har tagit del av länsstyrelsens yttrande och bedömer att yttrandet överensstämmer med kommunens egna bedömningar.</p>		
Upplands-Bro kommun	<p>I samrådshandlingen under punkt 4.2.2 Litslena-Håtuna (sidan 14) saknas det information om de utpekanden som görs i Upplands-Bro kommuns gällande fördjupade översiktsplan för Landsbygden, FÖP 2016, som antogs i juni 2017.</p> <p>Upplands-Bro Kommuns övergripande naturvärdesinventering visar andra naturvärdesbedömningar än de som redovisas i samrådshandlingen. Det går bra att återkomma till kommunen för kompletterande underlag om Sökanden önskar detta.</p>	Hänsyn kommer att tas till kommentarerna i kommande MKB.	2019-03-11

Övriga myndigheter, organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Myndighet/organisation/ förening/verksamhetsutövare	Sammanfattning av yttrande	Kommentar/länk	Inkom [datum]
Trafikverket	<p>Trafikverket har inget att invända mot att tillstånd ges i ärendet.</p> <p>Riksintressen för anläggningar för kommunikationer ska enligt 3 kap 8 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningar. Befintligt ledningsstråk för kraftledning berör av Trafikverket utpekade riksintressen för kommunikationer. Dessa är Mäljarbanan, E18, väg 55, väg 269. Trafikverket saknar en bedömning av påverkan på Mäljarbanan och väg 269.</p>		2019-02-22

	Om förändringar eller arbete skulle ske på befintlig ledning ställer sig Trafikverket positivt till att stolpar förflyttas från vägområdet motsvarande stolpens totalhöjd.		
Försvarsmakten	Försvarsmakten har inget att erinra i ovanstående ärende, under förutsättning att existerande stolphöjder inkl. ledningarnas höjd inte överstigs vid eventuell ombyggnation.		2019-02-25
Strålsäkerhetsmyndigheten	SSM anser att magnetfältsnivåer bör redovisas för bostäder och andra platser där barn vistas varaktigt och förhöjda fält kan förväntas på grund av exempelvis kraftledning. För en 77 kV-luftledning bör magnetfältsnivån redovisas på upp till ca 80 meters avstånd från ledningen vid boendemiljöer och motsv. Det är sedan miljöbalken som ska beaktas då bedömning görs om olika alternativ och eventuellt behov av exponeringsbegränsande åtgärder. Folkhälsomyndigheten är tillsynsvägledande när det gäller miljöbalken eftersom det i det här fallet avser miljöfarlig verksamhet som inte omfattas av tillståndsplikt enligt strålskyddslagen. I samrådsunderlaget i sektion 5.1.3 framgår att sökanden har för avsikt att tillämpa myndigheternas säkerhetsföreskrifter, allmänna råd och försiktighetsprinciper. Detta är givetvis bra men det tål att återigen påpekas att det är miljöbalkens försiktighetsprincip som gäller när slutlig bedömning om bästa alternativ görs.		2019-02-28
Naturskyddsföreningen	Naturskyddsföreningens utgångspunkt är att landets elnätägare ska gå över från luftledningar till markkablar. Aktuell luftledning går genom Hjälstaviken, ett av Mälardalens mest värdefulla rast- och häckningsområden för fåglar, naturreservat och Natura 2000-område. Risken finns att stora fåglar påverkas. Kreosotimpregnerade trästolpar bör avlägsnas så snart som möjligt.		2019-02-25

Enskilda, särskilt berörda och allmänhet

Namn/Berörd fastighet	Sammanfattning av yttrande	Kommentar/länk	Inkom [datum]
	Positiva till nedgrävning av elledning om kabelsträckningen inte går över tomtmark utan grävs ner i vägen istället.		2019-02-05
Hammarsunds Tomtägarförening	Hammarsudds Tomtägarförening, HTF, berörs inte direkt av luftledningarna och har inga invändningar. Föreningen är positiv till alla åtgärder som kan säkra elförsörjningen i området.		2019-02-07
	Strider mot en ny luftburen elledning Litslena-Håtuna.	Samrådet gäller ansökan om koncession för en befintlig ledning.	2019-02-11
	<p>I Samrådshandlingen är avstånd till närmaste hus felaktigt för [redacted] Avstånd angivet till 10 meter. Verkligt avstånd är 8 meter.</p> <p>När det vetenskapliga underlaget om elektromagnetiska fält inte är tillräckligt gediget skall sökanden följa en försiktighetsprincip. En kraftledning som går tvärs igenom byns samlade bebyggelse är inte försiktighetsprincip.</p> <p>Stora fåglar (havsörn samt större vadarfåglar) finns i området kring Hjälstaviken, vilka kan påverkas negativt.</p> <p>Enligt Elsäkerhetsverkets «byggnader nära kraftledningar» skall avståndet mellan kraftledning över 55kV och parkeringsplatser vara 10 m. Naturvårdsverkets besöksparkering vid Hjälstavikens Naturreservat ligger närmare.</p> <p>Eftersom vikten av problem med magnetfält från kraftledningar är helt annan nu än när kraftledningen anlades, bör kraftfält mätas eller beräknas och redovisas i underlaget för samråd.</p>	<p>Avstånden mellan kraftledningen och bostäder är uppmätta med hjälp av ett GIS-program (geografiska informationssystem) där underlag från fastighetskartan har gett information om bostädernas läge. Alla avstånd är uppmätta på detta sätt.</p> <p>För övriga frågor och synpunkter hänvisas till den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.</p>	2019-02-13
	Önskar redovisning av alternativ och kostnadsanalyser med LCA-perspektiv.	Påverkan på naturreservatet och fåglar kommer att redovisas och bedömas i kommande MKB.	2019-02-24

UPPDRAGSNAMN
Litslena-Håtuna 2018-100106

FÖRFATTARE

UPPDRAGSNUMMER
10269471

DATUM
2019-04-09

	Befintliga kreosotstolpar som står på land och i vatten inom naturreservatet bör bytas mot markförlagd kabel, även för att inte havsörn, kungsörn och andra fåglar med stort vingspann ska riskera att avlida av strömstötter.	I övrigt har Sökanden tagit del av synpunkterna.	
VafabMiljö Kommunalförbund	För VafabMiljö kommunförbund är det angeläget att elförsörjningen till Annelunds avfallsanläggning säkerställs.		2019-03-07